

University College

Syd

Uddannelsesmoduler for fagprofessionelle

Forebyggelse af overvægt og adipositas hos børn og unge

Af Eva Dollerup Mortensen og Annette Schulz
University College Syd, Udvikling og forskning
Videncenter for Sundhedsfremme

Indholdsfortegnelse

Uddannelse.....	5
Professionsrettede grunduddannelser.....	5
Læreruddannelsen	6
Eksempel på uddannelsesstilbud for lærere.....	7
Formål med kurset	7
Mål	7
Indhold 1. kursusgang / Sundhedens historiske og kulturelle udvikling	8
Indhold 2. kursusgang / Underliggende ideologier i relation til sundhedsfremme.....	8
Indhold 3. kursusgang / Demokrati og handlekompetence.....	8
Indhold 4. kursusgang / Sundhedsundervisning, didaktik og metode.....	8
Indhold 5. kursusgang	8
Forslag til ny professionsbacheloruddannelse i Danmark	9
Baggrund for den nye uddannelse.....	9
Kort om uddannelsen	10
Uddannelsens teoretiske fundament.....	11
Beslægtede uddannelser	14
Efterspørgsel på færdiguddannede.....	15
Uddannelsens opbygning	16

Uddannelse

Forankring, både personligt og strukturelt, af forebyggelsesstrategier og sundhedsfremmede indsatser forudsætter i mange tilfælde en opkvalificering af fagprofessionelle i de forskellige settings, som børn og unge agerer i. Derved opnår de fagprofessionelle, der arbejder med børn og unge, viden og indsigt i problemfeltet belyst fra forskellige vinkler, og de opnår kompetencer til at agere videnbaseret og kompetent i forhold til forbyggelse af overvægt og adipositas hos børn og unge.

At arbejde kvalificeret samt opnå kontinuitet og progression i forebyggelse af overvægt og adipositas hos børn og unge kan opnås hvis fagprofessionelle i forskellige settings, hvor børn og unge færdes, har fælles udgangspunkt i en teoretisk vidensbaseret begrebsramme. Denne begrebsramme vil give fagprofessionelle bedre muligheder for i arbejdet med sundhedsfremmende interventioner, at udarbejde konkrete, operationelle mål, der udover at tage udgangspunkt i et ønsket resultat, også inddrager viden om sundhedssyn og tilhørende didaktiske læringsteorier, samt at kunne udarbejde et evalueringsdesign ud fra en programteoretisk tænkning.

Som udgangspunkt for opkvalificering af fagprofessionelle kunne flg. områder indgå:

- Sundhed i et historisk og kulturelt perspektiv – Sundhedssyn/ paradigmatænkning inden for sundhedsfeltet.
- Sundhedspædagogik – læring og forandring.
- Sundhed, kost- og motionsvaner – livsstil og levevilkårs indvirkning på sundhedsadfærd.
- Sundhed, kost, ernæring, sygdom og forebyggelse – Livsstilssygdommenes ætiologi (årsag, oprindelse) og patogenese (årsag til udvikling) samt kost- og sundhedsinterventioner.
- Sundheds smag – ernæringslære, fødevarerlære og sensorik – omsæt teori til praksis.
- Sundhedsfremme og forebyggelse af livsstilssygdomme – sundhedspædagogisk teori, professionelle samtaler samt etiske aspekter.
- Sundhedsfremmende interventioner og forankring – udarbejdelse af design, dokumentation, evaluering og måling.

Professionsrettede grunduddannelser

Med opkvalificering inden for sundhedsområdet af fagprofessionelle som omdrejningspunkt, kan man pege på de professionsrettede grunduddannelser, der har børn og unge som primær målgruppe, eksempelvis pædagoguddannelsen og læreruddannelsen.

Disse grunduddannelser er forankret i centralt, lovbestemte bekendtgørelser, der danner udgangspunkt for lokalt udarbejdede studieordninger. Inden for de to uddannelsesområder figurerer sundhed som tema både i bekendtgørelser og i studieordninger, så her ville det være muligt at arbejde med en fælles begrebs- og referenceramme inden for sundhedsfremme og forebyggelse.

Læreruddannelsen

I 2005 fremlagde Undervisningsministeriet følgende formål med folkeskolens sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab:

Stk. 1. At eleverne tilegner sig indsigt i vilkår og værdier, der påvirker sundhed, seksualitet og familieliv. Eleverne skal opnå forståelse af den betydning, seksualitet og familieliv har for sundhed samt af samspillet mellem sundhed og miljø.

Stk. 2. Undervisningen skal knyttes til elevernes egne oplevelser, erfaringer og begreber for at medvirke til udvikling af engagement, selvtillid og livsglæde samt støtte den enkelte i udvikling af egen identitet i samspil med andre.

Stk. 3. Undervisningen skal i enhver henseende bidrage til, at eleverne udvikler forudsætninger for, at de i fællesskab med andre og hver for sig kan tage kritisk stilling og handle for at fremme egen og andres sundhed.

Som lærer i den danske folkeskole er man desuden i alle fag underlagt den danske folkeskoles overordnede formål, som blandt andet foreskriver at:

"[...] bidrage til, at eleverne udvikler forudsætninger for, at de i fællesskab med andre og hver for sig kan tage kritisk stilling og handle for at fremme egen og andres sundhed". (Undervisningsministeriet, 2005).

Det er derfor afgørende, at kontekst og undervisning bygger på og støtter op om de samme grundlæggende opfattelser og værdier. Konteksten skal med andre ord planlægges og vurderes i relation til de overordnede målsætninger, der i forvejen eksisterer for folkeskolens sundhedsundervisning.

Hensigten er således at udvikle elevernes handlekompetence inden for sundhedsområdet som den vigtigste opgave samt at udvikle og sikre en kontekst, der støtter undervisningen i at nå dette mål. I den forbindelse er det sundhedspolitikens vigtigste opgave at sikre en værdimæssig overensstemmelse mellem kontekst, undervisning og de gældende undervisnings- og læringsmål. Folkeskolens sundhedsundervisning er skolens kerneydelse i relation til det sundhedsfremmende og forebyggende arbejde, hvor opgaven er at udvikle elevernes handlekompetence til at påvirke livsstil og levevilkår. Den sundhedsundervisning, der er lagt op til i Undervisningsministeriets Fælles Målfaghæfte nummer 21, kan bedst beskrives som handlingsorienteret og elevinvolverende.

En række forudsætninger kan virke fremmende eller hæmmende på den enkelte folkeskoles sundhedsundervisning. Lærernes pædagogiske kompetencer er naturligvis afgørende forudsætninger i forhold til udførelse af en sådan sundhedsundervisning. Lærerne skal blandt andet løbende udvikle deres kompetencer til at håndtere og facilitere elevinvolverende læreprocesser, hvor lærerens viden og indsigt sikrer et højt fagligt niveau.

I sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab skal de grundlæggende kundskaber og færdigheder i de tre områder udvikles som en helhed gennem hele skoleforløbet fra 1. – 9. kl. Sundhedskundskab er således ikke et særskilt fag i folkeskolen, og derfor heller ikke på læreruddannelsen. Uddannelsesinstitutionen for læreruddannelsen skal som supplement til uddannelsen tilbyde de studerende et kursus inden for folkeskolens timeløse fag, som omhandler færdselslære, inklusive førstehjælp, sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab samt uddannelses-, erhvervs- og arbejdsmarkedsorientering, jf. folkeskolelovens § 7. Et sådant frivilligt uddannelsesstilbud i læreruddannelsen er beskrevet i det følgende.

Eksempel på uddannelses tilbud for lærere

Børns sundhed – en skoleopgave?

- som om skolen ikke havde opgaver nok i forvejen...

Fra alle sider bombarderes vi med oplysninger om sundhed. Spis groft og varieret, dyrk motion, undgå røg og alkohol og undgå venligst at blive dræbt i trafikken.

Diverse styrelser og ministerier har i årevis spenderet millioner af kroner på kampagner med det formål, at få danskerne til at efterleve ovenstående. Er det så lykkedes? Ikke umiddelbart... Og hvorfor så ikke det? Måske fordi man har glemt en væsentlig dimension i det forebyggende arbejde – nemlig individet.

Man har glemt, at sundhed ikke er det samme for alle...

Man har glemt, at ikke alle har lige mulighed for sundhed...

Og man har glemt at tage individet med på råd...

Hvad har skolen med sundhed at gøre? Sundhed er læring – læring om det gode liv i en respektfuld og demokratisk dialog med børnene. Sundhed er aktiviteter – aktiviteter som bidrager til udvikling af børns handlekompetence og kritiske tænkning, således at de sættes i stand til at foretage kvalificerede valg i relation til egen og andres sundhed.

Dette kursus ønsker at introducere en sundhedspædagogisk tænkning og metodik, som bidrager til udvikling af børns handlekompetence. Der sættes fokus på den enkelte lærers rolle som konsulent for børns læreprocesser, og de studerende modtager konkrete redskaber, som sætter den i stand til at agere sundhedsfremmende i forhold til skolens elever. Med ovenstående præsenteres de tanker og ideer, der ligger til grund for faghæfte 21; Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab.

Formål med kurset

- At de studerende, som kommende lærere, bidrager til udvikling af børns handlekompetence i relation til sundhedsfremme og forebyggelse.
- At de studerende får et udvidet kendskab til faghæfte 21; herunder den pædagogiske og didaktiske tænkning, der ligger bag intentionerne for faghæftet.
- At kommende klasselærere er bekendt med sundhedsundervisning, inden de skal agere i praksis.

Mål

At de studerende erhverver viden om:

- Sundhedens historiske og kulturelle udvikling.
- Underliggende ideologier i relation til sundhedsfremme og sundhedspædagogik.
- Teoretiske og metodologiske overvejelser i relation til sundhedsfremme og sundhedspædagogik.

At de studerende erhverver kompetencer, som sætter dem i stand til:

- At analysere målgruppens sundhedsbegreber.
- At arbejde bevidst med deltagelsesaspekter og demokratiske læreprocesser.
- At planlægge, gennemføre og evaluere sundhedsfremmende tiltag og forløb.

Børns sundhed – en skoleopgave?
Kursustilbud til Læreruddannelsen – 20 timer over 5 kursusgange

Indhold 1. kursusgang / Sundhedens historiske og kulturelle udvikling

- Udvikling af sundhedsforståelser
- Det brede og positive sundhedsbegreb
- Sundhedspædagogiske overvejelser

Indhold 2. kursusgang / Underliggende ideologier i relation til sundhedsfremme

- Videnskabsteoretisk position
- Erfarings- og læringsteori

Indhold 3. kursusgang / Demokrati og handlekompetence

- Demokratiske læreprocesser
- Handlekompetence som begreb
- Handlekompetence inden for sundhedsundervisning

Indhold 4. kursusgang / Sundhedsundervisning, didaktik og metode

- Faghæftet for seksual- og familiekundskab og sundhedsundervisning
- Planlægning af sundhedsfremmende undervisning i folkeskolen
- Tværfagligt samarbejde

Indhold 5. kursusgang

- Sundhedsmaterialer i relation til undervisning i folkeskolen
- Udviklingsprojekter – nationalt og internationalt
- Evaluering

Forslag til ny professionsbacheloruddannelse i Danmark

Videncenter for Sundhedsfremme, UC Syd, har som et nyt tiltag udarbejdet en tværfaglig professionsbacheloruddannelse i Sundhedsfremme og forebyggelse, der bl.a. er rettet mod:

- Pædagoger
- Lærere
- Sundhedsfagligt personale (eks. sundhedsplejersker, skoletandplejere ect.)

Baggrund for den nye uddannelse

Den kommunale strukturreform

En af strukturreformens intentioner er, at de nye og større kommuner fremover skal kunne løfte væsentlige opgaver i forbindelse med forebyggelse og sundhedsfremme, herunder formulering af eksakte politikker samt etablering af sundhedscentre. Dette fordrer et behov for sundhedsfagligt personale, som formår at fremme bedre og mere effektive sundhedsinvesteringer via bedre identificering, bedre forvaltningspraksis og bedre strategisk brug af de tilstedeværende sundhedsmæssige kompetencer.

Regeringens folkesundhedsprogram 2002-2010

Gennem den nationale tilslutning til WHO's målsætninger om "Sundhed for alle år 2000" har Danmark forpligtet sig til at medvirke for en styrkelse af folkesundheden.

Med regeringens folkesundhedsprogram "Sund hele livet – de nationale mål og strategier for folkesundheden 2002-10", er der skabt et nationalt udgangspunkt for arbejdet med at bringe den danske sundhed ind i en mere positiv udvikling. Samtidig er politikken en tilkendegivelse af, at menneskets sundhedstilstand ikke kan placeres hos den enkelte men i høj grad er et fælles ansvar, hvilket gør professionsbachelorere i sundhedsfremme og forebyggelse yderst vedkommende.

Endvidere er der i dag en stigende bevidsthed om, at sundhedsfremmende og forebyggende indsatser skaber øget velfærd og medvirker til, at stat, regioner og kommuner fremover vil kunne reducere sine udgifter på det sundhedspolitiske område. Viden herom øger incitamentet både for det offentlige og den enkelte borger til at sætte øget fokus på forebyggelse og sundhedsfremme. Som led i den fortsatte udvikling af velfærdssamfundet er der behov for relevante uddannelser, som kan medvirke til, at Danmark står endnu stærkere på sundhedsområdet.

Sammenhæng mellem sundhed og trivsel

Flere undersøgelser peger på, at der er en sammenhæng mellem børns sundhed og trivsel¹. Senest peger en ny undersøgelse på, at ikke blot gør dette sig også gældende blandt de 16-20-årige, der er endvidere en tydelig sammenhæng mellem usunde vaner og manglende trivsel².

Sundhedsstyrelsen ytrer i den forbindelse, at der er behov for udvikling af nye metoder og tiltag³.

På baggrund af ovenstående ønsker UC Syd at videreudvikle og gennemføre en professionsbachelor i sundhedsfremme og forebyggelse med studiestart den 1. august 2008.

Kort om uddannelsen

Uddannelsen fører frem til eksamen som professionsbachelor i sundhedsfremme og forebyggelse svarende til 180 ECTS point. Uddannelsen søges etableret som en MVU med de dertil gældende love og regler.

Uddannelsens formål er at uddanne konsulenter i sundhedsfremme og forebyggelse og dermed bidrage til at medvirke for en styrkelse af folkesundheden i Danmark.

Uddannelsen adskiller sig fra de eksisterende uddannelser indenfor sundhedsområdet på flere områder. For det første vil de studerende uddannes til primært at arbejde ud fra et bredt og positivt sundhedsbegreb⁴. For det andet opbygges uddannelsen dynamisk og veksler således mellem traditionel undervisning, feltarbejde og praktikperioder. For det tredje vil der i uddannelsen lægges vægt på, at de studerende uddannes til at varetage en koordinerende, kvalificerende og udviklende funktion; både i forhold til nye og allerede eksisterende sundhedstilbud.

Uddannelsen skal give de studerende viden og kompetencer i sundhedsarbejdet på individ-, gruppe-, organisations- og samfundsniveau.

¹ HBSC, 2002

² Kræftens Bekæmpelse og Sundhedsstyrelsen, 2006

³ Sundhedsstyrelsen, 2006

⁴ Se afsnittet omkring uddannelsens teoretiske fundament

Uddannelsens mål er, at de studerende efter endt uddannelse kan:

- ❑ Administrere, organisere og koordinere sundhedsfremmende og forebyggende indsatsområder i offentligt og privat regi.
- ❑ Kvalificere sundhedsfremmende og forebyggende indsatsområder i offentligt og privat regi.
- ❑ Bidrage til kundskabs- og metodeudvikling indenfor sundhedsfremmende og forebyggende områder.
- ❑ Vurdere, problematisere og perspektivere offentlige og private instansers sundhedsfremmende og forebyggende indsatsområder og projekter.
- ❑ Udvikle, planlægge, gennemføre og evaluere sundhedsfremmende og forebyggende projekter i offentligt og privat regi.
- ❑ Kompetenceudvikle personale i offentlig og privat regi i forhold til sundhedsfremme og forebyggelse.
- ❑ Arbejde udfra et videnskabeligt grundlag.

Uddannelsens specifikke indhold, herunder en overordnet moduloversigt, præsenteres senere.

Uddannelsens teoretiske fundament

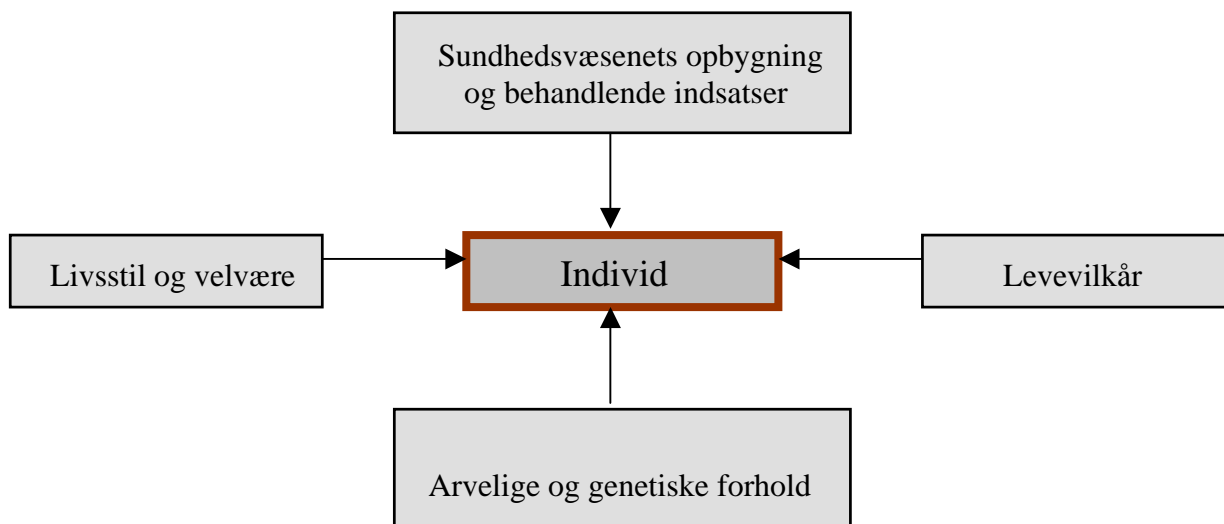
Uddannelsens teoretiske fundament er tværfagligt og spænder således over både natur- og sundhedsvidenskab, samfundsvidenskab og det humanvidenskabelige område.

Uddannelsen opererer på to plan - et uddannelsesteoretisk plan og et praktisk-teoretisk plan. Nedenstående redegøres kort for selve uddannelsens teoriramme. Reference til praksisniveau kursiveres.

Sundhed

”Sundhed er et fuldstændigt stadium af fysisk, mentalt og socialt velvære og ikke blot fravær af sygdom og svaghed”⁵. Denne definition indikerer et sundhedssyn med to dimensioner: En dimension, som handler om at *undgå* sygdom og en anden dimension, som handler om at *fremme* det gode liv, og det er muligt at skelne mellem 4 hovedgrupper af faktorer, der har betydning for individets sundhed:

⁵ WHO, 1994

Disse 4 forhold er alle forhold, man bør interessere sig for, når individets sundhed evalueres, og denne uddannelse vil vægte specielt to af ovenstående forhold: Livsstil og velvære og levevilkår. Uddannelsen som professionsbachelor i forebyggelse og sundhedsfremme vil således være funderet på det brede og positive sundhedsbegreb⁶. Det brede sundhedsbegreb omfatter livsstil og levevilkår, det positive sundhedsbegreb omfatter velvære og fravær af sygdom.

Ifølge Antonovsky⁷ er sundhed i mindre grad et spørgsmål om, hvad vi udsættes for, men i højere grad vores evne til at tackle det. At fastholde eller forbedre egen sundhed kræver ressourcer og mestringsevne. *På praksisniveau betyder dette, at de fagprofessionelles opgave bliver at fremme individets handlekompetence med henblik på at fastholde eller forbedre en sund livsstil og øget velvære.*

Pædagogisk udgangspunkt

Antonovsky peger ligeledes på, at man, i stedet for blot at lede efter risikofaktorer, bør interessere sig for omstændigheder og forhold, der gør mennesker i stand til at mestre livet. Dette indebærer at

⁶ Bjarne Bruun Jensen, DPU, 1998

⁷ Aron Antonovsky, *The mystery of health*, 1998

individet oplever meningsfuldhed, sammenhæng og fællesskab. For at imødekomme dette nødvendiggøres en involvering af målgruppen.

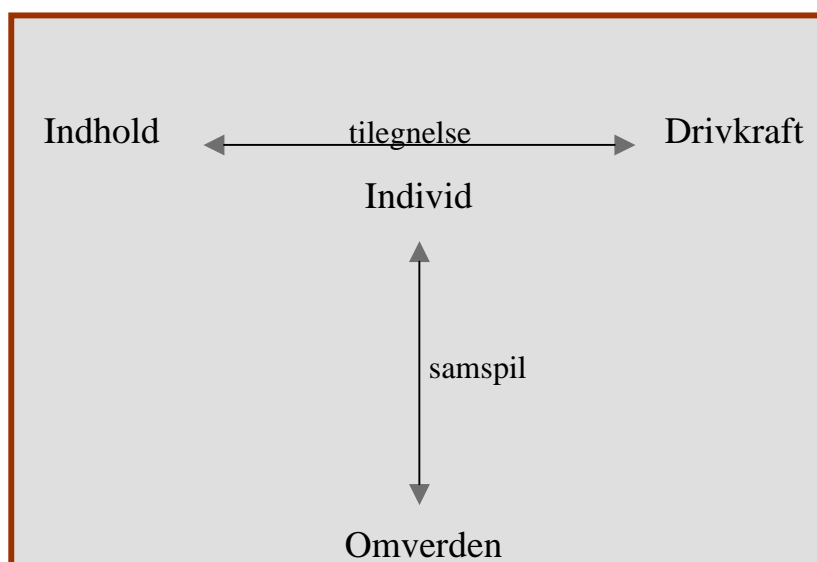
De studerende vil blive undervist i etiske og demokratiske aspekter i deltagerinvolvering samt metoder til at fremme dette, og uddannelsen vil basere sig på samme principper.

På praksisniveau betyder dette, at den sundhedspædagogiske opgave fordrer en demokratisk tilgang. De studerende må udvikle kompetencer og metoder, som sætter dem i stand til aktivt at inddrage brugerne i forbindelse med sundhedsfremmende og forebyggende tiltag; både i relation til målsætning, planlægning, gennemførelse og evaluering.

Læringsteoretisk og didaktisk udgangspunkt

Socialkonstruktivistisk læringsteori peger på, at den menneskelige erkendelsesproces ikke kan forstås som en afspejling af den virkelighed, der er dens genstand men i stedet er formet af den sociale kontekst, som erkendeaktiviteten er indlejret i. Læring forstås således som en dynamisk proces, hvor individet aktivt, gennem sociale relationer og med individets tidligere erfaringer og observationer som udgangspunkt, konstruerer viden.

Nedenstående model viser læringens fundamentale proces⁸:

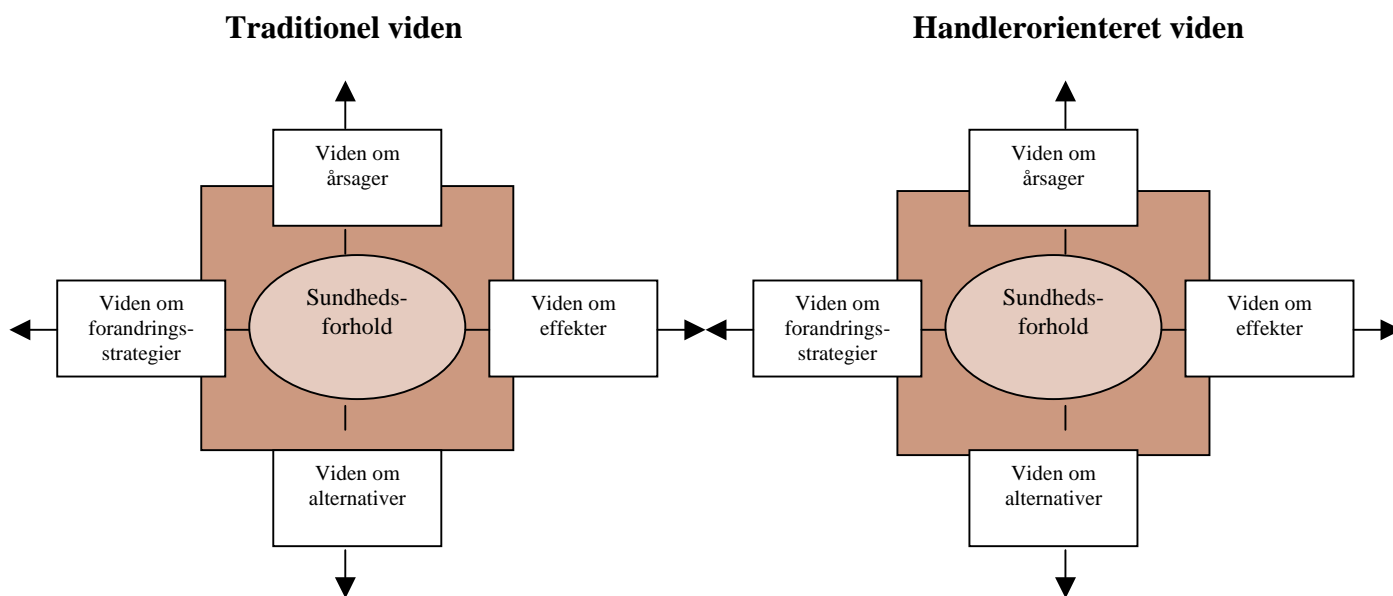

Uddannelsen som professionsbachelor i sundhedsfremme og forebyggelse vil, med ovenstående udgangspunkt, søge et deltager- og problemorienteret perspektiv. Uddannelsen opbygges dynamisk,

⁸ Illeris, 2006

således at de studerendes virkelighed synliggøres, og således at denne virkelighed danner grundlaget for både teoretisk undervisning og kommende praksisaktiviteter.

Nedenstående model viser fire dimensioner i den sundhedsfaglige viden⁹:

Den traditionelle sundhedsfaglige tilgang fokuserer på årsager og effekter, hvorimod en handlerorienteret tilgang inddrager viden om alternativer og forandringsstrategier.

De studerende vil, med udgangspunkt i viden om årsager og effekter, arbejde med visionær tænkning, udviklingsprocesser, handleplanlægning og evaluering.

På praksisniveau betyder ovenstående, at der via praktikperioderne, forstået som implementeringsperioder, skabes en sammenhæng mellem den viden, de studerende erhverver sig på selve uddannelsen, og den erfaring de studerende gør sig i praktikperioderne.

Beslægtede uddannelser

På LVU-niveau findes der idrætsuddannelser i Århus, København og Odense. Disse uddannelser uddanner først og fremmest til at forestå og igangsætte idræts- og motionsaktiviteter inden for fritids-, kultur- og sundhedssektoren¹⁰. De studerende uddannes altså primært til at varetage

⁹ Frit efter Bjarne Bruun Jensen, DPU, 2000

¹⁰ Studieordning af 2005 vedr. tværfaglig bacheloruddannelse i Idræt og Sundhed på Syddansk Universitet

opgaver på praksisniveau. På det administrative niveau uddannes primært til udviklings- og konsulentopgaver inden for idrættens organisationer.

På MVU niveau udbyder UC Syd på nuværende tidspunkt professionsbacheloruddannelsen i ernæring og sundhed. Uddannelsen har til formål at kvalificere de studerende til at varetage kommunikations-, undervisnings-, ledelses- og behandlingsopgaver i både privat og offentligt regi¹¹.

Også denne uddannelse sigter først og fremmest mod et praktisk niveau.

Endvidere eksisterer kandidatuddannelsen i folkesundhedsvidenskab samt den 2-årige sundhedsfaglige suppleringsuddannelse. Ens for begge uddannelser er, at de studerende uddannes til cand.scient, dvs. at uddannelserne primært bygger på et natur- og sundhedsvidenskabeligt fundament.

Efterspørgsel på færdiguddannede

Uddannelsen som professionsbachelor i sundhedsfremme og forebyggelse vil være en ny uddannelse, og der foreligger således ikke statiske oplysninger eller andre faktuelle oplysninger vedrørende de studerendes jobsituation efter færdiggjort uddannelse. En lignende uddannelse, Hälsopromotionsprogrammet, har imidlertid været udbudt i Sverige siden 1994¹², og en evaluering af beskæftigelsen efter endt uddannelse viser, at ud af 94 respondenter havde 78 arbejde relateret til sundhed kort efter endt uddannelsen¹³.

En rundspørge blandt kommunerne i Danmark indikerer, at der er et stort behov for at uddanne professionsbachelorer i sundhedsfremme og forebyggelse. Kommunerne fortæller, at de ansattes kompetencer ikke er dækkende i forhold til opgavens karakter. De personer, der arbejder med sundhedsfremme og forebyggelse, er på nuværende tidspunkt typisk sundhedsplejen, tandplejen, skolelægen eller en fysioterapeut. Desuden er der typisk ingen, der kvalificerer og koordinerer initiativer i kommunen¹⁴.

¹¹ Bekendtgørelse om uddannelsen til professionsbachelor i ernæring og sundhed

¹² Höskolan Väst, Institutionen för omvårdnad, hälsa & kultur, 461 28 Trollhättan

¹³ Tal er hentet fra undersøgelsen *Becoming a Health promotion Expert: From Education to Practise*. 1998.

¹⁴ Ny Haderslev Kommune, Ny Tønder Kommune, Ny Sønderborg Kommune samt Ny Aabenraa Kommune.

Professionsbachelor i sundhedsfremme og forebyggelse

- forslag til ny professionsbacheloruddannelse i Danmark

Uddannelsens opbygning

Uddannelsen består af 7 obligatoriske moduler, 3 praktikperioder samt et speciale.

Modulets benævnelse	ECTS
Modul 1: Sundhed i et historisk og kulturelt perspektiv	20
Modul 2: Sundhedspædagogik – teori og metode	20
Praktikperiode 1	10
Modul 3: Dokumentation og evaluering	20
Modul 4: Planlægning, koordination og ledelse på organisations- og samfundsniveau	20
Praktikperiode 2	10
Modul 5: Udviklingsarbejder	10
Modul 6: Kommunikation og borgerinddragende processer	20
Modul 7: Koordinatoropgaver og -roller	20
Praktikperiode 3	10
Speciale	20

Modul 1: Sundhed i et historisk og kulturelt perspektiv (20 ECTS-points)

Kursets mål:

Den studerende skal tilegne sig:

- ❑ Viden om sundhedsbegrebet i et historisk perspektiv.
- ❑ Viden om det sundhedsfremmende og forebyggende arbejdes teoretiske og værdimæssige grundlag.
- ❑ Viden om ydre forudsætningers betydning for sundheden.

Den studerende skal kunne:

- ❑ Forholde sig kritisk-analyserende til eksisterende forebyggelses- og sundhedsfremmestrategier.
- ❑ Diskutere og argumentere kvalificeret for egne valg.

Modulet bygger for det første på et sundhedsbegreb som er positivt, dvs. både handler om fravær af sygdom og fremme af fysisk, psykisk og socialt velvære. Sundhedsbegrebet er for det andet bredt, hvilket betyder, at såvel livsstil- som levestilfaktorer spiller en betydningsfuld rolle for sundhed. For det tredje er sundhedsbegrebet åbent, hvilket betyder, at der er konkurrerende forskningsbaserede og normative opfattelser af sundhed.

Indhold:

- ❑ Folkesundhed i et historisk perspektiv.
- ❑ Perspektiver og begreber indenfor sundhedsvidenskaben.
- ❑ Sundhedsfremme og forebyggelse i medicinsk, sociologisk, filosofisk, historisk og kulturel belysning.
- ❑ Social ulighed i sundhed.
- ❑ Metoder for praktisk sundhedsfremmende og forebyggende arbejde.
- ❑ Sundhedsarbejdets strukturelle og politiske forudsætninger.

Modul 2: Sundhedspædagogik – teori og metode (20 ECTS-points)

Kursets mål:

Den studerende skal tilegne sig:

- ❑ Viden om de videnskabelige discipliner, som ligger til grund for pædagogikken.
- ❑ Viden om grundlæggende begreber og teoretiske perspektiver på samfunds- og adfærdsvidenskab.
- ❑ Viden om vilkår for læring.
- ❑ Viden om relationen mellem læring og forandring.
- ❑ Viden om sundhedspædagogiske strategier og metoder.

Den studerende skal kunne:

- ❑ Forholde sig kritisk og grundlagsorienteret til eksisterende praksisser.
- ❑ Foretage kvalificerede valg som er etisk, demokratisk og fagligt forankrede.

Modulet bygger på tre hovedhjørnesteene. For det første etisk teori, som både er en anskuelsesmåde og en argumentationsform samt giver begrundelser for handlinger. For det andet målgruppeanalyser og herunder betydningen af en demokratisk tilgang til at arbejde med forebyggelse og sundhedspædagogik. For det tredje teorier om hvordan disse tilgange kan bidrage til kompetenceudvikling og empowerment.

Indhold:

- ❑ Videnskabsteori og metode.
- ❑ Psykologi og socialpsykologi; menneske, miljø og social interaktion.
- ❑ Sundhedspædagogik og hermeneutik.
- ❑ Moderne samfundsteori.
- ❑ Læringsbegreber.
- ❑ Etisk teori: Konsekvensetik, delontologisk etik, diskursetik m.m.
- ❑ Målgrupper og målgruppeanalyser.
- ❑ Involveringsteori.
- ❑ Sociale strukturer og forandringsprocesser.
- ❑ Social kapital.

Praktikperiode 1 (10 ECTS-points)

Formålet med praktikperiode 1 er, at den studerende skal observere, beskrive, vurdere og perspektivere eksisterende praksisser i relation til både sundhedsfremmende og forebyggende tiltag og strategier.

Modul 3: Dokumentation, evaluering og måling (20 ECTS-points)

Kursets mål:

Den studerende skal tilegne sig:

- ❑ Viden og evalueringstyper
- ❑ Viden om undersøgelsesmetoder
- ❑ Viden om evidensbaseret forskning og praksis

Den studerende skal kunne:

- ❑ Forholde sig kritisk-analyserende til forskellige evalueringspraksisser.
- ❑ Foretage en kvalificeret og begrundet vurdering af evalueringens og dokumentationens formål, teorigrundlag og metoder.

Modulet bygger for det første på en integreret forståelse af faserne i en evalueringsproces; for det andet på en kontekstuel forståelse af at evaluering er integreret i en organisatorisk, normativ og beslutningsmæssig kontekst; og for det tredje en forståelse af at evaluering er forankret i videnskabsteori.

Dokumentation handler dels om at kunne beskrive en offentlig indsats, dels om at kunne foretage en resultatopgørelse og dels om at kunne sandsynliggøre sammenhænge mellem indsats og resultat.

Indhold:

- ❑ Teoretiske positioner inden for evaluering med henholdsvis et ontologisk og epistemologisk udgangspunkt.
- ❑ Evalueringens- og dokumentationsformål såvel instrumentelle som konceptuelle.
- ❑ Evalueringens dimensioner.
- ❑ Programteori og evalueringsmodeller.
- ❑ Evalueringens- og dokumentationsdesign samt kvantitative og kvalitative metoder.

Modul 4: Planlægning, koordination og ledelse på organisations- og samfundsniveau (20 ECTS-points)

Kursets mål:

Den studerende skal tilegne sig:

- ❑ Viden om organisationsforskning.
- ❑ Viden om organisationskultur.
- ❑ Viden om ledelse og lederroller.
- ❑ Viden om strategisk planlægning.
- ❑ Viden om forandringsprocesser.

Den studerende skal kunne:

- ❑ Forholde sig kritisk-analyserende til eksisterende praksisser.
- ❑ Foretage begrundede valg vedrørende planlægning og ledelse af forebyggelse og sundhedsfremme i såvel selvstændige indsatsområder som integreret i andre kommunale faggrupper og kommunale organisationers virksomhed.

Modulet tager udgangspunkt i en skelnen mellem planlægningsteorier, som er forankret i en implementeringstænkning, og planlægningsteorier som er forankret i en eksplorativ tænkning. Disse to tilgange undersøges og belyses med henblik på at få indblik i deres forskellige konsekvenser for såvel planlægning som ledelse af projekter. Desuden beskæftiger modulet sig med den organisatoriske kontekst som sundhedsfremme indgår i samt ledelsesfunktioner.

Indhold:

- ❑ Metoder til kortlægning af organisationskultur.
- ❑ Planlægningsteori og planlægningsfaser i hhv. et implementerings- og et eksplorativt perspektiv.
- ❑ Planlægning og organisationsændringer: Rationelle, humanistiske, politiske og eksplorative strategier.
- ❑ Ledelse og ledelsesfunktioner i sammenhæng med forskellige perspektiver og strategier.

Praktikperiode 2 (10 ECTS-points)

Formålet med praktikperiode 2 er, at den studerende, med udgangspunkt i nærværende organisationskultur og eksisterende praksisser, skal planlægge, gennemføre og evaluere et specifikt tiltag indenfor et specifikt indsatsområde.

Modul 5: Udviklingsarbejder (10 ECTS-points)

Kursets mål:

Den studerende skal tilegne sig:

- ❑ Viden om sundhedsfremme og forebyggelse i et globalt perspektiv.
- ❑ Viden om folkesundhedsarbejde i forskellige settings.
- ❑ Viden om undersøgelse og problemstilling.
- ❑ Viden om planlægning, gennemførelse og evaluering af sundhedsfremmende og forebyggende tiltag.

Den studerende skal kunne:

- ❑ Identificere den overordnede sundhedsfremmestrategi i forskellige praksisser.
- ❑ Forholde sig kritisk-analyserende til sundhedsfremmende og forebyggende tiltag og indsatsområder.

Modulet tager udgangspunkt i eksisterende praksisser og kobler viden og erfaring for de foregående moduler og praktikperioder.

Indhold:

- ❑ Aktuelle udviklingsarbejder i forskellige settings.
- ❑ Modeller for lokalt, nationalt og internationalt udviklingsarbejde.

Modul 6: Kommunikation og borgerinddragende processer (20 ECTS-points)

Kursets mål:

Den studerende skal tilegne sig:

- ❑ Viden om kommunikationsstrategier.
- ❑ Viden om den professionelle samtale.
- ❑ Viden om teoretiske perspektiver på mødet mellem borger og professionel.
- ❑ Viden om teamorganisering og teamledelse.
- ❑ Viden om udviklingsamtaler.

Den studerende skal kunne:

- ❑ Forholde sig kritisk-analyserende til eksisterende praksisser.
- ❑ Begrunde valg for kommunikationsstrategi.
- ❑ Tydeliggøre styrker og ressourcer hos individet/gruppen/organisationen.
- ❑ Etablere borgerinddragende processer i udvikling af praksis.

Modulet bygges op omkring Appreciative Inquiry, en metode som skaber et konstruktivt og positivt udgangspunkt for udviklingsprocesser hos individet, i grupper og i organisationer. Metoden tager udgangspunkt i individets/gruppens/organisationens styrker og ressourcer frem for svagheder og mangler. Herved skabes også en sammenhæng til uddannelsens sundhedspædagogiske fundament.

Indhold:

- ❑ Sociale og sproglige konstruktioner.
- ❑ Socialkonstruktionisme og systemisk tænkning.
- ❑ Kommunikationsstrategier; herunder den anerkendende samtale.
- ❑ Open Space Technology.
- ❑ Struktur og principper i udviklingssamtalen.

Modul 7: Koordinatoropgaver og -roller (20 ECTS-points)

Kursets mål:

Den studerende skal kunne:

- ❑ Beskrive og analysere egen praksis med henblik på at identificere mønstre og værdier heri.
- ❑ Udvikle og begrunde visioner, værdier, mål, strategier og handlemuligheder for fremtidig praksis.

Modulet bygger på de foregående fire modulers undervisning, eksaminer og praktikperioder.

Undervisningen sætter fokus på en vekselvirkning mellem teoretisk refleksion og praksisudvikling og mellem fortid, nutid og fremtid i koordinatorarbejdet. Modulet tager udgangspunkt i deltagernes erfaringer og viden som kvalificeres, problematiseres og perspektiveres.

Undervisningen i modulet vil basere sig på udviklingsmodellen ”Lemniskaten”; en model som påpeger, at dynamiske udviklingsprocesser ikke behøver at have som forudsætning, at de er lineært faseopdelt eller bliver gennemført i en logisk rækkefølge.

Modellen har både et bagudrettet og et fremadrettet perspektiv.

Det bagudrettede beskæftiger sig med:

- ❑ Beskrivelse af egen konsulentpraksis.
- ❑ Systematisering af beskrivelserne.
- ❑ Analyse af principper, mønstre og værdier.
- ❑ Vurdering af stærke og svage sider i egen konsulentpraksis.

Det fremadrettede beskæftiger sig med:

- ❑ En begrundet vision for fremtidig virksomhed.
- ❑ Begrundede kvalitetskriterier og målsætninger.
- ❑ Analyse af faktorer som kan være henholdsvis fremmende og hæmmende.
- ❑ Udvikling af handleplaner.

Relevant teori fra de foregående moduler vil blive inddraget. Desuden vil centrale begreber som værdier, vision, mål mm. blive teoretisk behandlet.

Praktikperiode 3 (10 ECTS-points)

Praktikperiode 3 antager status af feltarbejde. Formålet er, at den studerende, med udgangspunkt i et selvvalgt område, skal agere i praksis med henblik på viden- og erfaringsindsamling i relation til det kommende speciale.

Speciale (20 ECTS-points)

Specialet udarbejdes individuelt eller i grupper. Specialet tager udgangspunkt i et selvvalgt arbejdsområde og inddrager viden og erfaringer fra uddannelsesforløbet som helhed. Specialet indfanger evidensbaseret viden via relation til praktikperiode 3. Der gives vejledning.

Eksamen

Den studerende aflægger mundtlig eksamen efter hvert modul med udgangspunkt i en synopsis udarbejdet af den studerende. Der gives karakter efter 7-trinsskalaen.

Den studerende udarbejder en rapport efter hver praktikperiode. Denne bedømmes bestået/ikke bestået.

Specialet udarbejdes skriftligt og forsvares ved en mundtlig eksamen. Der gives karakter efter 7-trinsskalaen.

University College Syd
Udvikling og forskning
Videncenter for Sundhedsfremme

Lembckesvej 3-7
DK-6100 Haderslev
+45 7322 2400

ucsyd@ucsyd.dk
www.ucsyd.dk

DEN EUROPÆISKE UNION

Den Europæiske Socialfond

